

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Anden behandling af lovforslag nr. L 9:

Forslag til lov om ændring af retsafgiftsloven. (Forhøjelse af tinglysningsafgiften).

Af justitsministeren (Ninn-Hansen).

(Fremsat 8/6 88. Første behandling 10/6 88. Betænkning 16/6 88).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 7 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

7) Anden behandling af lovforslag nr. L 25:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven (Fri proces og retshjælp).

Af Ole Espersen (S) og Leif Hermann (SF) m.fl.

(Fremsat 8/6 88. Første behandling 10/6 88. Betænkning 16/6 88).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling**Ole Espersen (S):**

Om tinglysningsafgiftsændringen skal jeg sige, at vi jo har givet principiel tilslutning til denne regulering. Det er en ren skatteindtægt, men vi har givet principiel tilslutning til at hjælpe regeringen med denne øgede indtægt på to vilkår: for det første, at vi vil se det i sammen-

hæng med det lovforslag om fri proces, vi bag- efter har til behandling, idet vi mener, at de øgede indtægter i et vist omfang skal komme borgerne til gode i form af bedre mulighed for retshjælp og fri proces, og dernæst, som vi har foreslået i et ændringsforslag til lovforslag nr. L 9, at kommuner og amtskommuner fritages for tinglysningsafgift.

Kommunernes Landsforening protesterede i 1983, da vi fik den første tinglysningsafgift. Nu har vi set yderligere protester, bl.a. fra Århus Amtskommune, der på et særdeles sagligt grundlag påpeger, at det er urimeligt, at kommuner og amtskommuner betaler tinglysningsafgifter til staten. Bl.a. er der eksempler på, at på ganske ensartede områder har man fritaget staten, mens kommunerne betaler.

Ser man det i relation til kommunernes almindelige dårlige økonomiske stilling og de vilkår, den nuværende regering har pålagt disse kommuner, mener vi, at de bør fritages for at betale denne tinglysningsafgift. Det har vi foreslået som et ændringsforslag, og jeg skal anbefale, at man stemmer for det.

Hvad angår forslaget om ændring af retsplejeloven for så vidt angår fri proces og retshjælp, har vi som sagt set en sammenhæng mellem de to lovforslag. Det er baggrunden for, at vi har fremsat det forslag, ministeren fremsatte i sidste samling, og det ønsker vi at få vedtaget sammen med en forhøjelse af tinglysningsafgiften. Det ene kan ikke ske uden det andet.

Vi gør det på vilkår bl.a. af, at der bliver vedtaget et par ændringsforslag. For det første viser erfaringen, at det er overordentlig vigtigt at have en pristalsregulering inden for dette område. I de sidste 7-8 år er der ingen regulering sket overhovedet af indtægtsgrænserne for så vidt angår fri proces og retshjælp, og det betyder, at mens 60-70 pct. af befolkningen tidligere kunne få disse goder, så er man nu nede på 20 pct. Det er klart urimeligt, og derfor har vi stillet dette ændringsforslag, som jeg kan forstå at der er bredt flertal for.

Et andet ændringsforslag har vi stillet sammen med SF, og det er lige så vigtigt for os. Det foreslås her, at den regel, ministeren i sin tid foreslog indført om, at der skulle betales afgift, når man fik bevilling til fri proces og retshjælp, en afgift, ministeren ville fastsætte til 800 kr., udgår. Vi synes ikke, det er rimeligt, at man først skal dokumentere, at man er uformuende,

[Ole Espersen]

dernæst at man har behov for at føre proces, og så altså alligevel skal betale et ganske væsentligt beløb, væsentligt for mange, nemlig 800 kr., for overhovedet at få tilladelsen i hænde. Der er ingen misbrugsrisici her; når man først skal gå til statsamtmanden eller til Overpræsidiets og dokumentere sin manglende økonomiske formåen, sit behov for at føre fri proces, så er der ikke nogen risiko for, at folk gør dette bare for at udnytte et eller andet system. Der er dokumenteret et klart behov, og så mener vi ikke, at man derudover skal betale.

Vi anbefaler altså, at disse ændringsforslag vedtages. Jeg kan forudse, at der bliver brug for yderligere forhandlinger i Retsudvalget, og jeg skal derfor anmode om, at sagen går tilbage til Retsudvalget efter behandlingen her i dag.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Det med den fornyede udvalgsbehandling er vist en god idé, vil jeg sige til hr. Ole Espersen. Jeg har et par konkrete spørgsmål til ham, og dem vil jeg godt have frem allerede nu i salen, men vi må også prøve at få noget ud af det i udvalget.

Jeg vil godt bede hr. Ole Espersen prøve at sige, hvor store beløb han tror hver enkelt kommune – og nu taler jeg ikke om de store som Københavns Kommune og Århus Kommune, men en almindelig gennemsnitskommune i Danmark – bruger på tinglysningsafgifter om året, og hvorfor det mon så ikke er anmodninger, der er kommet fra Kommunernes Landsforening, men fra Teknisk Forvaltning i Århus Amt.

For så vidt angår retshjælpsforslaget vil jeg spørge hr. Ole Espersen, om han virkelig mener, det er korrekt at betegne folk, der som enlige har en socialindkomst på mellem 120.000 kr. og 130.000 kr., og samlevende, der har en socialindkomst på mellem 150.000 kr. og 175.000 kr., med tillæg på 25.000 kr. pr. barn, som uformuende. For det er det, hr. Ole Espersen gør. Det er alene dem, der skal betale afgiften.

Endelig det sidste spørgsmål til hr. Ole Espersen: Er det ikke korrekt – sådan har jeg forstået det – at en dommer ved afsigelsen af en dom kan pålægge modparten at udrede disse omkostninger til fordel for den, der har anlagt sag?

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg kan ikke på stående fod svare på, hvor meget enkelte småkommuner betaler i tinglysningsafgifter. Det er dels et principspørgsmål for os – vi synes ikke, der er nogen rimelighed i denne afgift – dels er det en kendsgerning, at der er kommuner, der betaler ganske meget – Århus betaler i hvert fald 150.000 kr. om året i tinglysningsafgifter. Sammenlagt har jeg forstået at det drejer sig om et tocifret millionbeløb, vistnok gjort op til et sted mellem 20 og 30 mio. kr., som kommunerne betaler om året til staten for at få tinglystede dokumenter, som bl.a. staten kræver skal tinglyses.

Vi synes ikke, det er rimeligt, at den ene offentlige kasse betaler til den anden. Vi havde også foreslået, at staten ikke skulle betale tinglysningsafgifter til staten. Vi synes, det er lidt absurd, at staten betaler tinglysningsafgifter til staten. Men det ønsker regeringen altså at staten skal. Det var ikke så afgørende for os. Men det er afgørende for os – selv på et begrænset område som her – at bistå kommunerne økonomisk, også ud fra de saglige grunde, som jeg har nævnt.

Det er selvfølgelig et skønsspørgsmål, hvem der er uformuende eller ej. Det er i hvert fald sådan, at de, der har mulighed for at opfylde de økonomiske betingelser for fri proces og retshjælp, er mennesker, der ligger i lavindkomstgruppen. Det er klart lavindkomstfamilierne, der er tale om her. Hvis en lavindkomstfamilie ikke kan føle betydningen af et beløb på 800 kr., så er der ting, jeg har taget meget fejl af; det er faktisk mange penge for mange familier – og vi taler nu om lavindkomstfamilier.

Når vi taler om uformuende, lad os så nævne, at det i øjeblikket på grund af denne regerings manglende indsats er sådan, at ikke engang en arbejdsløs kan få bevilling til fri proces eller retshjælp, ikke engang en arbejdsløs med dagpenge kan få det. Det er faktisk kun pensionister og uddannelsessøgende, der i dag har mulighed for fri proces, og det synes vi er for ringe, og derfor ønsker vi en virkelig forbedring.

Formanden:

Jeg har noteret ønsket om fornyet udvalgsbehandling, men yderligere en kort bemærkning til hr. Bjørn Elmquist.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Nu fik hr. Ole Espersen jo ikke svaret på det sidste spørgsmål, jeg stillede, spørgsmålet, om det ikke er korrekt i henhold til retsplejeloven, at en dommer kan pålægge modparten at udrede sagsomkostningerne. Det vil i henhold til et svar, vi har fået fra justitsministeren i sagen, også omfatte denne afgift på de 800 kr., vi har foreslået.

Så må jeg sige, at hr. Ole Espersens udlægning af »uformuende« og hans omgang med de regler, der vil gælde, er meget lemfældig. Jeg nævnte indtægtsgrænserne for socialindkomsten, og det er kun dem, der ligger over det minimum, jeg nævnte på 120.000 kr. for enlige og 150.000 kr. for gifte, der skal betale de 800 kr. De, der ligger under, slipper jo fuldstændig.

For så vidt angår tinglysningsafgiften vil jeg sige, at hvis en kommune tinglyser et dokument hver tredje dag, så koster det 50.000 kr. om året – om året!

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Det er egentlig underligt, at hr. Bjørn Elmquist ikke kan komme med en positiv argumentation for det gebyr, man skal betale i forbindelse med fri proces, sådan som justitsministeren har foreslået det. Det må dog i det mindste have en mening at fastlægge et sådant gebyr.

Meningen er naturligvis – og det ved hr. Bjørn Elmquist sikkert også godt – at sørge for, at man ikke får for mange fri proces-sager. Det er et stopgebyr for visse indkomstgrupper. I det øjeblik man så har sådan et stopgebyr, må man jo spørge sig selv: Jamen har man ikke andre muligheder for at sortere de sager fra, som enten kan siges at være åbenbart grundløse eller på anden vis ikke egnede til at blive ført ved domstolene? Jo, det har man i statsamternes praksis med hensyn til tildeling af fri proces. Hvis man vil have det gebyr, så skal man gå op og argumentere positivt for det og ikke – sådan som hr. Bjørn Elmquist har gjort det, og sådan som justitsministeren har gjort det – argumentere med, at det kan alle vel nok betale på en eller anden måde, når det kommer dertil.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg ved ikke, om hr. Bjørn Elmquist kan nævne mig en familie med to udearbejdende ægtefæller, der ikke kommer op over de indtægtsgrænser for betaling af de 800 kr., som hr. Bjørn Elmquist nævnte. Hvad er det for erhverv, hvor man ikke kommer op over den indtægtsgrænse? Kan hr. Bjørn Elmquist nævne mig nogle eksempler på sådanne erhverv? Jeg tror det ikke.

Som hr. Leif Hermann sagde, er de 800 kr. utvivlsomt ment som en slags stopklods, en psykologisk barriere, ligesom de 5.000 kr., man skulle stille i sikkerhed for at få gældssanering. Efter at man havde dokumenteret, at man var fuldstændig forgældet, skulle man komme med en sikkerhedsstillelse på 5.000 kr. kontant. Det var også ment som en barriere – som vi vistnok heldigvis har fået afskaffet.

Fischer (KF):

Jeg har lyttet nøje til hr. Ole Espersens forklaring på ændringsforslaget om at fritage amter og kommuner for tinglysningsafgiften. Det virker unægtelig ikke seriøst. Det har ikke styrket min tillid til forslaget, og det virker da besynderligt, at S og SF benytter et lovforslag om en forhøjelse af tinglysningsafgiften – og det er jo i realiteten først og fremmest en regulering i forhold til pris- og lønudviklingen – til en diskussion af byrdefordelingen mellem stat, amter og kommuner og prøver at bringe en ny filosofi ind, som vist de færreste vil skrive under på.

Det hører vist ikke hjemme i Retsudvalget, det er vist Kommunaludvalget, hr. Ole Espersen.

Kirsten Lee (RV):

Det er en urimelig påstand fra hr. Leif Hermann, at 800 kr. skulle være et stopgebyr. Hensigten med forslaget om fri proces er at udvide adgangen til fri proces fra at omfatte 1/3 af befolkningen til at omfatte 2/3 af befolkningen. Den bedst stillede del af disse mennesker er folk, der har en socialindkomst på op til 170.000 kr. om året. De kan godt betale 800 kr. selv, når de ansøger om fri proces. Det er oven i købet sådan, at såfremt de vinder deres proces, og det gør de fleste, der får bevilget fri proces, så får de de 800 kr. tilbage.

Det er ikke uformuende mennesker, det her drejer sig om, og vi må fastholde, at det er rimeligt at forlange, at de bedst stillede betaler 800 kr. selv.

Knud Lind (FP):

Da vores ordfører desværre ikke er til stede i dag, skal jeg kort tilkendegive, at Fremskridtspartiet ikke kan stemme for de forslag, som er kommet fra Socialdemokratiet og SF.

Jeg vil også godt lige komme med en enkelt kommentar vedrørende ændringsforslaget om at fritage kommunerne for tinglysningsafgift. Der er ude i landet en ret stor del af kommunerne, som jeg mener bør ligestilles med private; ellers kommer der et skævt forhold.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af retsafgiftsloven. (Forhøjelse af tinglysningsafgiften). (Lovforslag nr. L 9).

Ændringsforslaget forkastedes, idet 53 stemte for, 69 imod.

§§ 1 og 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af retsplejeloven. (Fri proces og retshjælp). (Lovforslag nr. L 25).

Ændringsforslag nr. 1 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2 forkastedes, idet 56 stemte for, 72 imod.

§ 1 med den foretagne ændring, ændringsforslag nr. 3 og § 2, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Anden behandling af lovforslag nr. L 12:

Forslag til lov om ændring af indkomstgrundlaget i en række love og om ophævelse af lov om socialindkomst. (Ændrede regler om indkomstgrundlag som følge af skattereformen).

Af socialministeren (Aase Olesen).
(Fremsat 8/6 88. Første behandling 14/6 88. Betænkning 17/6 88).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

*Forhandling***Agerschou (SF):**

SF har taget nogle forbehold i betænkningen, selv om vi i øvrigt går ind for forslaget. Forbeholdene går på visse konsekvenser af lovforslaget, som for os at se er uafklaret.

Jeg vil gerne føje endnu et forbehold til. Der står i bemærkningerne til lovforslaget, at det alt i alt ikke vil medføre væsentlige administrative konsekvenser, og det tror vi ikke meget på. Vi er klar til at lade det komme an på en prøve, hvorvidt Socialministeriet denne gang skulle have ret, men hvis der altså kommer til at ske noget andet, vil SF vende tilbage til sagen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§§ 1-4, ændringsforslaget, § 5, således ændret, og §§ 6-8 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.